

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

województwo
łódzkie

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Załącznik nr 1
do Zarządzenia nr 33
Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Łodzi
z dnia 30 września 2022 r.

**Polityka przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych
w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi w szczególności w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego
na lata 2014-2020**

Łódź, wrzesień 2022 r.

Spis treści:

Rozdział 1 - Cel i zakres regulacji	9
Rozdział 2 - Działania prewencyjne zwalczania nadużyć finansowych	10
Podrozdział 2.1 - Zapobieganie	10
Sekcja 2.1.1 - Kultura etyczna	11
Sekcja 2.1.2 - Szkolenia i podnoszenie świadomości	14
Sekcja 2.1.3 - System kontroli wewnętrznej	15
Sekcja 2.1.4 - Zakres i podział odpowiedzialności	15
Podrozdział 2.2 - Zasady przeciwdziałania wystąpienia konfliktu interesów	17
Podrozdział 2.3 - Korupcja	18
Podrozdział 2.4 - Zmowa przetargowa	19
Podrozdział 2.5 - Mechanizmy wykrywania i zgłaszania podejrzeń o wystąpieniu nadużyć finansowych ...	21
Podrozdział 2.6 - Informowanie, raportowanie i korygowanie	23
Rozdział 3 - Zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych	24
Podrozdział 3.1 - Ocena ryzyka nadużyć finansowych	25
Podrozdział 3.2 - Metodologia przeprowadzania oceny	26
Podrozdział 3.3 - Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka	26
Rozdział 4 - Podsumowania końcowe	28

Wprowadzenie

Stosowanie standardów uczciwości i etycznego postępowania we wszystkich procesach związanych z wdrażaniem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi, jest jednym z kluczowych elementów tworzenia wiarygodności, zaufania oraz dbałości o dobry wizerunek funduszy europejskich.

Ramy prawne obowiązujące w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 zobowiązują wszystkie państwa członkowskie do opracowania skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych odnoszących się do zarządzania funduszami UE.

Celem *Polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi w szczególności w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020*, zwanej dalej: „Polityką”, jest ciągle promowanie kultury organizacyjnej ułatwiającej zapobieganie i wykrywanie nadużyć finansowych oraz oszustw, a także wdrożenie i rozwój regulacji wewnętrznych niezbędnych w identyfikowaniu nadużyć finansowych i przestępstw o charakterze korupcyjnym. Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi pełniący funkcję Instytucji Pośredniczącej dla Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 zapewnia, że wszystkie zidentyfikowane przypadki nadużyć finansowych, korupcji oraz konfliktu interesów rozpatrywane będą w oparciu o przepisy prawa krajowego i europejskiego.

W tym celu Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi realizuje skutecznie wdrożony system kontroli zarządczej w oparciu o postanowienia zawarte w art. 68 - 71 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1634, 1725, 1747, 1768), w tym uporządkowane i ukierunkowane podejście do zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych. Wdrożony system kontroli zarządczej zapewnia stosowanie regulacji wewnętrznych mających na celu wykrywanie nadużyć finansowych i podejmowanie właściwych działań prewencyjnych (tzw. mechanizmów kontrolnych), w przypadku podejrzenia lub zidentyfikowania nadużycia.

Podstawy prawne

W zakresie ustawodawstwa unijnego, m. in.:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem Wspólnych Ram Strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r. z późn. zm.), zwane dalej: „rozporządzeniem ogólnym”;

- 2) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 26 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz. Urz. UE 362 z dnia 31 grudnia 2012 r.), zwane dalej: „rozporządzeniem delegowanym”;
- 3) Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz. Urz. UE L 312 z dnia 23 grudnia 1995 r.);
- 4) Konwencja o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich sporządzona w Brukseli dnia 26 lipca 1995 r., Protokół do Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Dublinie dnia 27 września 1996 r., Protokół w sprawie interpretacji w trybie orzeczenia wstępnego przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Brukseli dnia 29 listopada 1996 r., oraz Drugi Protokół do Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Brukseli dnia 19 czerwca 1997 r. (Dz. Urz. z 2009 r. nr 208, poz. 1603);
- 5) Artykuł 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rozdział 6: Zwalczanie nadużyć finansowych (Dz. Urz. UE C 202 z dnia 7 czerwca 2016 r.);
- 6) Rozporządzenie (WE) nr 1073/99 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz. Urz. UE L 136 z dnia 31 maja 1999 r.);
- 7) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz. Urz. UE L 248 z dnia 18 września 2013 r. z późn. zm.);
- 8) Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz. Urz. UE L 292 z dnia 15 listopada 1996 r.);
- 9) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r. z późn. zm.);
- 10) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz. Urz. UE L 193 z dnia 30 lipca 2018 r. z późn. zm.), zwane dalej: „rozporządzeniem finansowym”;

- 11) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz. Urz. UE L 198 z dnia 28 lipca 2017 r.).

W zakresie ustawodawstwa krajowego, m. in.:

- 1) Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 818 z późn. zm.), zwana dalej: „ustawą wdrożeniową”;
- 2) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.), zwana dalej: „k.k.”;
- 3) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 583, 655, 1079, 1283 z późn. zm.), zwana dalej: „u.f.p.”;
- 4) Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 289 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., nr 288, 1086 z późn. zm.), zwana dalej: „p.z.p.”;
- 6) Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 275 z późn. zm.), zwana dalej: „okik”;
- 7) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 900), zwana dalej: „Ordynacją podatkową”;
- 8) Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 557 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1671);
- 10) Uchwała nr 207 Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018-2020 (M.P. z 2018 r. poz. 12), zwanego dalej: „RPPK”;
- 11) Wytoczne Komisji Europejskiej dla państw członkowskich i organów zarządzających programami w sprawie ryzyka nadużyć finansowych oraz skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych (EGESIF_14-0021-00 z dnia 16 czerwca 2014 r.), zwane dalej: „Wytocznymi KE”;
- 12) Wytoczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.
- 13) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.), zwana dalej: „k.p.k.”;
- 14) Ustawa z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2022 r., poz. 859 z późn. zm.), zwana dalej: „k.k.s.”;
- 15) Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233 z późn. zm.);
- 16) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. 2022 r., poz. 1110 z późn. zm.);

- 17) Ustawa z dnia 12 maja 2006 r. o ratyfikacji Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne 7 Narodów Zjednoczonych z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. z 2007 r., nr 84, poz. 563);
- 18) Ustawa z dnia 23 października 2013 r. o ratyfikacji Protokołu dodatkowego do Prawnokarnej konwencji o korupcji, sporządzonego w Strasburgu z dnia 15 maja 2003 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1464 oraz Protokół dodatkowy do Prawnokarnej konwencji o korupcji sporządzony w Strasburgu z dnia 15 maja 2003 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 982);
- 19) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2017 r. w sprawie współpracy organów Krajowej Administracji Skarbowej z niektórymi podmiotami (Dz. U. z 2017 r., poz. 1514);
- 20) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania z wnioskiem o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie (Dz. U. z 2015 r., poz. 81);
- 21) Oświadczenie Rządowe z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. z 2007 r., nr 84, poz. 564 oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. z 2007 r., nr 84, poz. 563);
- 22) Zawiadomienie Komisji Europejskiej - Wytyczne dotyczące unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na podstawie rozporządzenia finansowego z dnia 9 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. UE C 2021.121.1);
- 23) Identyfikowanie przypadków konfliktu interesów w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w ramach działań strukturalnych. Praktyczny przewodnik dla kierowników opracowany przez grupę ekspertów z państw członkowskich koordynowaną przez Dział D.2 OLAF - Zapobieganie nadużyciom (dokument zatwierdzony przez grupę ds. zapobiegania nadużyciom finansowym COCOLAF w dniu 12 listopada 2013 r.);
- 24) Wykrywanie przerobionych dokumentów w dziedzinie działań strukturalnych. Praktyczny przewodnik dla instytucji zarządzających opracowany przez grupę ekspertów z państw członkowskich koordynowaną przez Dział D.2 OLAF - Zapobieganie nadużyciom (dokument zatwierdzony przez grupę ds. zapobiegania nadużyciom finansowym COCOLAF w dniu 12 listopada 2013 r.);
- 25) Rekomendacje postępowań antykorupcyjnych przy stosowaniu procedury udzielania zamówień publicznych, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Warszawa 2015;
- 26) Wytyczne antykorupcyjne dla administracji publicznej w zakresie jednolitych rozwiązań instytucjonalnych oraz zasad postępowania dla urzędników i osób należących do grupy PTEF, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Warszawa 2020.

Wykaz definicji

Na potrzeby niniejszego dokumentu wybrano następujące definicje:

- 1) **Audyt wewnętrzny** - jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest wspieranie ministra kierującego działem lub kierownika jednostki w realizacji celów i zadań

przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze. Ocena, o której mowa w art. 272 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.), dotyczy w szczególności adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej lub jednostce;

- 2) **beneficjent** - podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy wdrożeniowej;
- 3) **Instrukcje wykonawcze** - stanowią opis przebiegu regulacji wewnętrznych (*procedur*) uwzględniających, m. in.: zasadę „dwóch par oczu”, nadzór bezpośredniego przełożonego czy ścieżkę identyfikacji rozdzielności funkcji i odpowiednie przypisanie zadań i odpowiedzialności;
- 4) **Institucja Pośrednicząca (IP)** - należy przez to rozumieć Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, któremu powierzono funkcję **Institucji Pośredniczącej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (IP PO WER)** oraz funkcję **Institucji Pośredniczącej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (IP RPO WŁ)**, na podstawie:
 - a) art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1431 z późn. zm.), zwaną dalej: „ustawą”;
 - b) Porozumienia nr WER/ŁO/2015/1 z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie realizacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 z późn. zm.;
 - c) Porozumienia w sprawie powierzenia zadań związanych z realizacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 z dnia 23 marca 2015 r. ze z późn. zm.;
- 5) **Institucje w systemie realizacji PO WER / RPO WŁ** - przez instytucje te rozumie się Institucję Zarządzającą i Institucję Pośredniczącą;
- 6) **Konflikt interesów** - należy przez to rozumieć konflikt, o którym mowa w art. 61 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz. Urz. UE L 193 z dnia 30 lipca 2018 r. z późn. zm.), zwane dalej: „rozporządzeniem finansowym”;
- 7) **Potencjalny konflikt interesów** - ma miejsce, w sytuacji gdy urzędnik publiczny ma takie interesy prywatne, które sprawiają, że konflikt interesów zaistniałby, gdyby dany urzędnik miał zaangażować się w odpowiednie (tj. sprzeczne) obowiązki urzędowe w przyszłości;
- 8) **Pozorny konflikt interesów** - to konflikt, o którym można powiedzieć, że istnieje, gdy wydaje się, że prywatne interesy urzędnika publicznego mogłyby niewłaściwie wpłynąć na wykonywanie przez niego swoich obowiązków, lecz w rzeczywistości tak się nie dzieje;
- 9) **Rzeczywisty konflikt interesów** - to konflikt pomiędzy obowiązkiem publicznym a interesami prywatnymi urzędnika publicznego, polegający na tym, że interesy urzędnika publicznego

jako osoby prywatnej mogłyby niewłaściwie wpłynąć na wykonywanie przez niego swoich obowiązków i zadań publicznych;

10) **Korupcja** - zgodnie z art. 1 ust. 3a ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, oznacza czyn:

- a) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- b) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- c) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;
- d) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;

11) **Nadużycie finansowe** - w odniesieniu do wydatków zgodnie z art. 1 Konwencji z dnia 26 lipca 1995 r. sporządzonej na mocy art. K.3 Traktatu o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz. Urz. UE C 316 z dnia 27 listopada 1995 r.) jest to jakiejkolwiek celowe działanie lub zaniechanie dotyczące:

- a) wykorzystania lub przedstawienia nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów celem sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków z budżetu ogólnego WE lub budżetów zarządzanych przez WE lub w ich imieniu;
- b) nieujawnienia informacji z naruszeniem określonych zobowiązań, w tym samym celu;
- c) niewłaściwego wykorzystania takich środków do celów innych niż te, na które zostały początkowo przyznane;

12) **Nieprawidłowość** - zgodnie z art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego oznacza każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez jego obciążenie nieuzasadnionym wydatkiem;

- 13) **Podejrzanie popełnienia nadużycia finansowego** - w rozumieniu art. 2 lit. a rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/1970 z dnia 8 lipca 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie ogólne - oznacza nieprawidłowość, która prowadzi do wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego zachowania, w szczególności nadużycia finansowego;
- 14) **Polityka** - należy przez to rozumieć Politykę przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi;
- 15) **Porozumienie** - Porozumienie w sprawie realizacji PO WER 2014-2020 zawarte pomiędzy IZ a IP na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy wdrożeniowej;
- 16) **Regulacje wewnętrzne** - stanowią zbiór norm regulujących zadania, kompetencje, stosunki prawne, jakie wynikają z działalności statutowej oraz metody i formy działania Urzędu;
- 17) **System kontroli wewnętrznej** - instrument zarządzania, uporządkowany organizacyjnie i wyodrębniony funkcjonalnie podsystem zarządzania ukierunkowany na badanie, efektywność i weryfikację stopnia realizacji określonych celów i zadań Urzędu w zakresie efektywności gospodarowania zasobami, zgodności z zewnętrznymi i wewnętrznymi regulacjami oraz przestrzegania zasad etyki oraz odpowiedzialności;
- 18) **wnioskodawca** - podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 28 ustawy wdrożeniowej;
- 19) **Wytyczne KE** - *Guidance for Member States and Programme Authorities: Fraud Risk Assessment and Effective and Proportionate Anti-Fraud Measures* (tłumaczenie: Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji programu pn.: „Ocena ryzyka nadużyć finansowych, efektywne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych”), zwane dalej: „Wytycznymi KE” (EGESIF_14-0021-00 z dnia 16 czerwca 2014 r.);
- 20) **Zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych** - zaprojektowany i wdrożony system, przyjęty jako sposób wykrywania i zapobiegania nadużyciom finansowym w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi (IP) dla Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (RPO WŁ), jako proporcjonalna reakcja na różnego rodzaju ryzyka zidentyfikowane podczas corocznie, cyklicznie prowadzonej oceny nadużyć finansowych;
- 21) **Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka** - należy przez to rozumieć pracowników Urzędu, wchodzących w skład powołanego zarządzeniem Dyrektora WUP w Łodzi Zespołu, posiadających odpowiednie doświadczenie i wiedzę w zakresie ryzyk nadużyć finansowych;
- 22) **Zwalczanie nadużyć finansowych** - należy przez to rozumieć wprowadzenie w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi (IP) skutecznych, efektywnych i adekwatnych mechanizmów, uwzględniających zdefiniowane (zidentyfikowane) rodzaje ryzyka.

Wykaz skrótów

W niniejszym dokumencie zastosowano następujące skróty:

- 1) ABW - Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego;

- 2) CBA - Centralne Biuro Antykorupcyjne;;
- 3) EFS - Europejski Fundusz Społeczny;
- 4) IMS - ang. Irregularity Management System - system informatyczny uruchomiony i administrowany przez Komisję Europejską, za pomocą którego informacje o nieprawidłowościach przekazywane są przez państwa członkowskie do KE;
- 5) IP - Instytucja Pośrednicząca PO WER / RPO WŁ;
- 6) IZ - Instytucja Zarządzająca PO WER / RPO WŁ;
- 7) KE - Komisja Europejska;
- 8) OLAF - Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych;
- 9) PO WER - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020;
- 10) RPO WŁ - Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020;
- 11) SWZ - Specyfikacja Warunków Zamówienia;
- 12) UOKiK - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 13) UE - Unia Europejska;
- 14) WUP w Łodzi - Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi.

Rozdział 1 - Cel i zakres regulacji

Głównym celem niniejszej Polityki jest zapewnienie odpowiedniego poziomu zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych w zakresie przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych oraz wprowadzenie przejrzystych zasad i jednolitych reguł stosowanych w tym zakresie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, - Instytucji Pośredniczącej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

W zakresie przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych IP zapewnia skuteczną i efektywną współpracę pomiędzy IZ PO WER, IZ RPO WŁ, organami dochodzeniowo-śledczymi oraz innymi zaangażowanymi instytucjami.

Stosownie do postanowień zawartych w art. 125 ust. 4 lit. c rozporządzenia ogólnego Instytucje w systemie realizacji PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020, na podstawie zawartych Porozumień, są zobowiązane do wprowadzania skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych uwzględniających stwierdzone rodzaje ryzyka.

Ponadto, art. 72 lit. h rozporządzenia ogólnego stanowi, że zadaniem systemu zarządzania i kontroli jest zapobieganie nieprawidłowościom (w tym nadużyciom finansowym), a także ich wykrywanie i korygowanie, oraz odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie. Niniejsza *Polityka* wskazuje podstawowe założenia realizacji obowiązków nałożonych ww. przepisami.

Niniejsza Polityka zawiera postanowienia dotyczące:

- 1) zapobiegania nadużyciom finansowym,
- 2) wykrywania i zgłaszania nadużyć finansowych,
- 3) informowania, raportowania i korygowania w przypadku powzięcia podejrzeń popełnienia nadużycia finansowego (zidentyfikowania symptomu wystąpienia nadużycia finansowego),

- 4) samooceny ryzyka nadużyć finansowych (przeprowadzanie raz w roku analizy ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych przy pomocy narzędzia zaprezentowanego w załączniku nr 1 do *Wytycznych KE*).

Rozdział 2 - Działania prewencyjne zwalczania nadużyć finansowych

W celu skutecznego zapobiegania i wykrywania nadużyć finansowych Instytucje w systemie realizacji PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 zobowiązane zostały do opracowania i stosowania Polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Niniejsza *Polityka* odwołuje się do regulacji wewnętrznych, instrukcji wykonawczych, etc., regulujących następujące kwestie w Urzędzie:

- 1) działania dotyczące kultury antykorupcyjnej,
- 2) właściwy podział obowiązków w zakresie zwalczania nadużyć finansowych,
- 3) polityka szkoleniowa i podnoszenie świadomości w zakresie przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych,
- 4) system kontroli wewnętrznej,
- 5) mechanizmy zgłaszania i raportowania podejrzeń o wystąpieniu nadużyć finansowych,
- 6) opisane zasady dotyczące przeciwdziałania konfliktowi interesów.

Podrozdział 2.1 - Zapobieganie

Stosownie do postanowień zawartych w *Wytycznych KE*, trudności w udowodnieniu nadużyć finansowych i korupcji, odbudowanie nadszarpniętego wizerunku jak również dobrej reputacji instytucji zaangażowanych w system realizacji PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020, które towarzyszą nieodłącznie zdarzeniom korupcyjnym i innym nadużyciom finansowym, determinują konieczność wypracowania skutecznych środków zapobiegania tego typu incydentom.

W związku z powyższym, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi pełniący funkcję Instytucji Pośredniczącej dla Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, biorąc pod uwagę potencjalne koszty wystąpienia nadużyć finansowych, ustanowił i wdrożył system wewnętrzny zapobiegania wystąpieniu nadużyć finansowych oparty na następujących środkach prewencyjnych:

- 1) zdefiniowanie w ramach środowiska wewnętrznego przejrzystych zasad kultury etycznej, do których przestrzegania zobowiązani zostali wszyscy pracownicy Urzędu;
- 2) ustanowienie systemu zarządzania i kontroli, opartego na przejrzystym rozdzieleniu czynności / obowiązków pomiędzy pracowników w obszarach narażonych na wystąpienie korupcji, jako elementu kontroli wewnętrznej;
- 3) wdrożenie przejrzystego systemu kontroli wewnętrznej, zapewniającego zminimalizowanie ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych, w oparciu o corocznie przeprowadzaną ocenę / analizę ryzyka przez Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka;
- 4) bieżąca weryfikacja prawidłowości funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli, w tym w zakresie nadużyć finansowych, w ramach PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata

2014-2020, dokonywana przez właściwe komórki organizacyjne w ramach przeprowadzanych kontroli zarządczych, tj.: weryfikacji administracyjnej, kontroli na miejscu realizacji projektów, kontroli wewnętrznych funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli oraz wprowadzenie adekwatnych mechanizmów kontrolnych;

- 5) informowanie o przeprowadzonych kontrolach projektów;
- 6) prowadzenie kompleksowych szkoleń i działań podnoszących poziom świadomości pracowników na temat nadużyć finansowych;
- 7) upowszechnianie wiedzy i informacji wśród beneficjentów w zakresie występowania i zwalczania nadużyć finansowych i / lub korupcji za pomocą nw. informacji:
 - a) zamieszczenie na stronie internetowej IP PO WER oraz IP RPO WŁ deklaracji w zakresie wykrywania, przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych i korupcji;
 - b) zamieszczenie na stronie internetowej IP PO WER oraz IP RPO WŁ, dla beneficjentów Programu / Osi Priorytetowych / Działania, linków do dokumentów IZ, CBA, OLAF, ABW, itp., dotyczących nadużyć finansowych i korupcji;
 - c) zamieszczenie na stronie internetowej IP PO WER oraz IP RPO WŁ, danych kontaktowych wraz z adresem do korespondencji, bezpośredniego numeru telefonu oraz bezpośredniego adresu poczty elektronicznej właściwej komórki organizacyjnej Instytucji Pośredniczącej w celu umożliwienia obywatelom wniesienia skargi lub zgłaszania nieprawidłowości;
 - d) podanie do wiadomości zainteresowanego obywatela rezultatów przeprowadzonego postępowania / działań, które zostały podjęte w wyniku wniesienia skargi lub zgłaszania nieprawidłowości danego postępowania i informacji dotyczących mechanizmów odwoławczych, z których może skorzystać, jeżeli rezultaty tego postępowania nie spełniałyby jego oczekiwań;
 - e) obowiązku informowania organów odpowiedzialnych za badanie i ściganie nadużyć finansowych i korupcji;
- 8) opracowanie i stosowanie niniejszej Polityki.

Powszechne informowanie o kontrolach projektów prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą może zapobiegać wystąpieniu nadużyć finansowych.

Kontrole projektów stanowią mechanizm kontrolny zmniejszający ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych oraz zwiększający prawdopodobieństwo ich wykrycia.

Mając powyższe na uwadze, informacje dotyczące stwierdzonych - podczas prowadzonych kontroli zarządczych, tj.: weryfikacji administracyjnych oraz kontroli projektów na miejscu - najczęściej popełnianych błędów w realizacji projektów, skutkujących wystąpieniem uchybień lub nieprawidłowości będą przekazywane beneficjentom / wnioskodawcom poprzez stronę internetową IP PO WER i IP RPO WŁ oraz podczas spotkań informacyjnych.

Decyzja o zakresie, sposobie i częstotliwości publikacji informacji o kontrolach oraz o instytucjach odpowiedzialnych za te publikacje podejmowana jest przez IZ oraz IP.

Sekcja 2.1.1 - Kultura etyczna

Zwalczanie nadużyć finansowych, w tym ograniczenie ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych do akceptowalnego poziomu, jest kluczem zarówno do zapobiegania potencjalnym oszustwom

i korupcji, jak i zwiększania zaangażowania pracowników w eliminowanie nadużyć finansowych w IP PO WER oraz IP RPO WŁ.

Dlatego istotne jest stworzenie kultury zwalczania nadużyć finansowych w systemie realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020. Kultura taka może być budowana poprzez wdrażanie ogólnych mechanizmów i zachowań, tj.:

- deklaracja misji - jednoznaczny przekaz, widoczny dla wszystkich obserwatorów wewnętrznych i zewnętrznych, że Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi - IP w systemie realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020 dąży do osiągnięcia najwyższych standardów etycznych;
- sygnał z samej góry - ustne lub pisemne komunikaty od kierownictwa wyższego szczebla w systemie realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020, że od personelu i beneficjentów oczekuje się najwyższych etycznych standardów zachowań;
- kodeks postępowania - przejrzysty kodeks etyki, do którego przestrzegania zobowiązani są wszyscy pracownicy IP w systemie realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020.

Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi jest instytucją przeciwną wszelkim przejawom nadużyć finansowych i korupcji.

Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi zobowiązał wszystkich swoich pracowników do przestrzegania i utrzymania norm prawnych, etycznych i moralnych na najwyższym poziomie.

Sposób postępowania oczekiwany od pracowników IP PO WER oraz IP RPO WŁ, wynika z szeregu dokumentów, zarówno aktów prawa powszechnie obowiązującego jak i regulacji wewnętrznych (wprowadzonych odrębnymi zarządzeniami Dyrektora), na które składają się m. in.: *Regulamin pracy, Kodeks Etyki, Zasady Polityki Antymobbingowej i Antydyskryminacyjnej, Zasady postępowania w przypadku zaistnienia lub podejrzenia zaistnienia incydentu o charakterze korupcyjnym w WUP w Łodzi, Zasady funkcjonowania kontroli zarządczej*. Przytoczone powyżej regulacje wewnętrzne zobowiązani zostali stosować wszyscy pracownicy Urzędu.

Wobec powyższego przyjmuje się następujące zasady postępowania:

- 1) zasada praworządności - oznacza wykonywanie powierzonych obowiązków służbowych z zachowaniem najwyższej staranności, przestrzegając regulacji wewnętrznych i przepisów obowiązującego prawa;
- 2) zasada rzetelności - oznacza sumienne wykonywanie powierzonych obowiązków służbowych z wykorzystaniem posiadanej wiedzy, umiejętności i doświadczenia zawodowego; zasada rzetelności oznacza również podejmowanie racjonalnych decyzji, uznanie popełnionych błędów i podjęcie niezbędnych działań w celu ich eliminacji oraz kierowanie się przepisami obowiązującego prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi;
- 3) zasada bezstronności - oznacza traktowanie wszystkich potencjalnych beneficjentów / interesantów / klientów / wnioskodawców Urzędu w sposób: jednakowy, niedyskryminujący, pozbawiony uprzedzeń ze względu na kolor skóry, płeć, stan cywilny, pochodzenie etniczne, język, religię, orientację seksualną, niepełnosprawność, reputację lub pozycję społeczną, bez względu na własne przekonania i poglądy polityczne, nienadużywanie władzy, a także

nieuleganie wpływom i naciskom; zasada bezstronności oznacza również nieprzyjmowanie, w związku ze swoją pracą, żadnych korzyści materialnych ani osobistych;

- 4) zasada odpowiedzialności - oznacza nieuchylanie się od odpowiedzialności za swoje postępowanie oraz podejmowania trudnych rozstrzygnięć, dzielenie własnym doświadczeniem zawodowym i wiedzą oraz dążenie do wzmacniania wiarygodności wizerunku Instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020;
- 5) zasada profesjonalizmu - oznacza dbałość o systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych, pełną znajomość obowiązujących aktów prawnych oraz regulacji wewnętrznych, umiejętność merytorycznego i prawnego uzasadnienia podjętych decyzji i sposobu postępowania, wzmocnienia komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej z klientami Urzędu, a także zapewnienie profesjonalnej współpracy;
- 6) zasada jawności - oznacza wykonywanie zadań w oparciu o przyjęte regulacje wewnętrzne, informując o sposobie postępowania zainteresowane strony, z zastrzeżeniem ochrony informacji prawnie chronionej;
- 7) zasada wykluczenia - oznacza wykluczenie, np.: z kontroli projektu pracownika, który brał udział w jego wyborze lub który weryfikuje wnioski o płatność dotyczące tego projektu;
- 8) zasada stronienia od konfliktu interesów - oznacza nieprzyjmowanie żadnych zobowiązań (korzyści majątkowych) wynikających z pokrewieństwa, znajomości lub przynależności oraz niepodjęcie żadnych prac ani zajęć, które pozostawałyby w sprzeczności z obowiązkami służbowymi (w przypadku zaistnienia konfliktu interesów w sprawach prywatnych i służbowych, pracownik zobowiązany jest do wyłączenia się z działań mogących wywołać podejrzenia o stronniczość lub interesowność.

Obejmuje ponadto co najmniej każdą sytuację, w której członkowie personelu instytucji zamawiającej lub dostawcy usług w zakresie obsługi zamówień działający w imieniu instytucji zamawiającej, biorący udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia lub mogący wpłynąć na wynik tego postępowania mają, bezpośrednio lub pośrednio, interes finansowy, ekonomiczny lub inny interes osobisty, który postrzegać można jako zagrażający ich bezstronności i niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia.

Pracownikom Urzędu zabrania się przyjmowania jakichkolwiek prezentów od interesantów. Zasada ta nie dotyczy materiałów promocyjnych i informacyjnych:

- przekazanych przez interesantów,
- otrzymanych wraz z materiałami szkoleniowymi przez uczestników szkoleń.

Za materiały, o których mowa powyżej należy uznać w szczególności:

- druki i foldery,
- płyty CD, DVD i pendrive z materiałami,
- materiały biurowe i gadżety (w tym m.in.: kalendarze, długopisy, notesy itp.) przekazywane w formie reklamy i promocji.

Wszyscy pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, pełniące funkcję Instytucji Pośredniczącej dla Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, zobowiązani zostali

do przestrzegania powyżej zdefiniowanych zasad w trakcie realizacji nałożonych na nich obowiązków służbowych.

Kierownictwo Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - IP PO WER i IP RPO WŁ deklaruje ochronę i wsparcie dla pracowników (tzw. sygnalistów), którzy będą sygnalizować nieprawidłowości zachodzące w instytucji lub ryzyko ich wystąpienia.

Pracownik sygnalizujący nieprawidłowości w dobrej wierze podlega ochronie. Pracownik ujawnia nieprawidłowości w dobrej wierze, gdy znane mu okoliczności pozwalają zakładać, że mógł on mieć szczere przekonanie o nieprawidłowościach bądź o ryzyku ich wystąpienia. Dla wykazania dobrej wiary nie jest wymagane udowodnienie, że do nieprawidłowości doszło.

Nie podlegają ochronie pracownicy sygnalizujący nieprawidłowości w złej wierze. Za zgłoszenia w złej wierze uznaje się w szczególności świadome zgłaszanie informacji nieprawdziwych.

Kierownictwo IP w systemie realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020 deklaruje ochronę pracowników przed działaniami odwetowymi (tj.: rozwiązaniem umowy o pracę, pozbawieniem nagród lub innym pogorszeniem warunków pracy, bezzasadnym pozbawieniem możliwości udziału w szkoleniach lub innych możliwości rozwoju zawodowego) ze strony przełożonych lub innych zaangażowanych stron w związku z zasygnalizowaniem nieprawidłowości. Ponadto dołoży starań, by chronić pracownika przed ostracyzmem ze strony innych pracowników.

Sekcja 2.1.2 - Szkolenia i podnoszenie świadomości

Działania szkoleniowe podejmowane w celu kształtowania i propagowania postaw etycznych w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania nadużyciom finansowym oraz podnoszenie świadomości zagrożeń nadużyć finansowych i korupcyjnych wśród wszystkich pracowników Urzędu będą realizowane w szczególności, poprzez:

- 1) zapewnienie odpowiedniego poziomu realizacji obowiązków szkoleniowych, na podstawie rekomendacji Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka odnośnie tematyki i zakresu szkoleń oraz innych działań informacyjnych w zakresie zidentyfikowanych ryzyk;
- 2) informowanie pracowników (zwłaszcza osoby nowozatrudnione i / lub realizujące zadania w newralgicznych obszarach) IP PO WER oraz IP RPO WŁ, z zakresu:
 - promowania kultury zwalczania nadużyć finansowych i korupcyjnych;
 - identyfikacji i zwalczania nadużyć finansowych;
 - podnoszenie świadomości o przyjętych zasadach zwalczania nadużyć finansowych oraz rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych niniejszych zagrożeń i reagowania na tego typu działania, poprzez wewnętrzne systemy informowania beneficjentów / wnioskodawców o przyjętej *Polityce przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi w szczególności w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi* podczas spotkań informacyjnych;
- 3) zobowiązanie pracowników do zapoznania się z następującymi publikacjami:

- COCOF 09/0003/00 z dnia 18 lutego 2009 r. - Nota informacyjna dotycząca przesłanek nadużyć finansowych dla EFRR, EFS i FS;
 - Zbiór anonimowych spraw OLAF - działania strukturalne;
 - Praktyczny przewodnik OLAF dotyczący konfliktu interesów;
 - Praktyczny przewodnik OLAF dotyczący wykrywania przerobionych dokumentów;
- 4) wdrożenie i upublicznienie na stronie internetowej IP PO WER i IP RPO WŁ *Deklaracji dotyczącej zapobiegania i przeciwdziałania nadużyciom finansowym i korupcji*, która informuje m.in.: gdzie można zgłosić informacje o podejrzeniu nadużyć finansowych i korupcji.

Sekcja 2.1.3 - System kontroli wewnętrznej

Instytucja Pośrednicząca zaprojektowała i wdrożyła przejrzysty i stabilny system kontroli wewnętrznej w ramach PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020, na który składa się zarówno system kontroli funkcjonalnej (np.: weryfikacja realizacji zadań przez bezpośrednich przełożonych, weryfikacja dokumentacji w oparciu o zasadę „dwóch par oczu”), system kontroli projektów (niniejszy mechanizm kontrolny zmniejsza ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, tym samym zwiększa prawdopodobieństwo ich wykrycia) dotyczy to zarówno: weryfikacji administracyjnej jak i kontroli na miejscu, analizy danych wynikających z funkcjonujących systemów informatycznych, systemu kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego, regulacji wewnętrznych i dokumentów programowych (w postaci obowiązujących *Instrukcji wykonawczych*), identyfikacji, analizy i monitorowania ryzyka (przeprowadzanej również dla obszaru przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych), przeglądu procedur oraz komunikacji zarządzania ryzykiem, zapewnienia prawidłowej rozdzielności funkcji. Podstawą prawidłowego skonstruowania systemu kontroli wewnętrznej jest analiza ryzyka, która determinuje konieczność podjęcia określonych działań kontrolnych, a także decyduje o ich zakresie, intensywności oraz częstotliwości.

Za dokonanie kompletnej identyfikacji i oceny ryzyka nadużyć finansowych odpowiedzialny jest Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka.

Przejrzysty i stabilny system kontroli wewnętrznej w Instytucji Pośredniczącej zapewnia funkcjonującą obecnie struktura organizacyjna oraz precyzyjnie dookreślone opisy stanowisk i zakresy zadań, uprawnień i odpowiedzialności pracowników.

Na szczególną uwagę zasługuje ponadto zapewnienie prawidłowej i przejrzystej rozdzielności funkcji i obowiązków odnośnie procesów związanych z oceną projektów, kontrolą projektów (zarówno w zakresie weryfikacji administracyjnych, jak i kontroli na miejscu) oraz poświadczenie (sporządzanie deklaracji wydatków) i płatności.

Sekcja 2.1.4 - Zakres i podział odpowiedzialności

W Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej został wdrożony wyraźny rozdział funkcji w zakresie podziału kompetencji i odpowiedzialności w ramach systemu zarządzania i kontroli, który ma na celu wyeliminowanie dowolności w sposobie pracy i procedowania. Zapewnia się również skuteczność funkcjonowania systemu pod względem zapobiegania nadużyciom finansowym, ich wykrywania i korygowania.

Podział ten ma na celu zapewnienie by wszyscy pracownicy IP w ramach PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020 rozumieli swoje obowiązki i zobowiązania, a także eliminowali sytuacje mogące sprzyjać nadużyciom finansowym.

Rozdzielność funkcji służy przejrzystości procesów oraz zapobieganiu wystąpienia nadużyć finansowych.

Dyrektor i Wicedyrektorzy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi w zakresie nadużyć finansowych odpowiadają w szczególności za:

- kultywowanie odpowiedniego środowiska pracy pozbawionego jakichkolwiek symptomów nadużyć finansowych, wykrywanie i zapobieganie nadużyciom finansowym;
- zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych, w tym za regularną identyfikację i ocenę ryzyka przy pomocy Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka;
- nadzorowanie i akceptowanie poziomu wystąpienia ryzyka netto;
- zapewnienie funkcjonowania skutecznej, efektywnej i adekwatnej kontroli zarządczej;
- wdrożenie polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych;
- podnoszenie poziomu świadomości pracowników dotyczącego nadużyć finansowych oraz szkolenia w tym zakresie;
- raportowanie do właściwych instytucji o podejrzeniu wystąpienia nadużycia finansowego oraz dopilnowanie by zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa było przekazywane właściwym organom ścigania.

Kierownicy komórek organizacyjnych oraz pracownicy samodzielnych stanowisk w zakresie nadużyć finansowych odpowiadają za:

- tworzenie środowiska pracy pozbawionego jakichkolwiek oznak nadużyć finansowych - wykrywanie i zapobieganie ich występowaniu;
- kształtowanie odpowiednich postaw etycznych w celu uwrażliwienia na wszelkie przejawy nieprawidłowości, występowanie nietypowych zdarzeń oraz łamanie obowiązujących zasad/procedur w obszarze swoich kompetencji;
- zapewnienie funkcjonowania skutecznej, efektywnej i adekwatnej kontroli zarządczej w nadzorowanej komórce organizacyjnej;
- zapobieganie i identyfikowanie nadużyć finansowych;
- zapewnienie należytej staranności oraz wdrażanie działań zapobiegawczych / naprawczych w zakresie nadużyć finansowych.

Odpowiedzialność Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka została opisana w Podrozdział 3.3 niniejszej polityki.

Szczegółowe procedowanie związane z przejrzystą realizacją zadań w zakresie identyfikacji i zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych oraz ścieżki postępowania w przypadku powzięcia informacji przez pracowników Urzędu o wystąpieniu nadużyć finansowych i / lub korupcji rozpisane zostały, w zakresach czynności, uprawnień i obowiązków oraz w następujących regulacjach:

- dla PO WER 2014-2020 - Podręcznik Instrukcji Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej dla Działania 1.1 oraz 1.2 Osi I: *Osoby młode na rynku pracy* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,

- dla RPO WŁ na lata 2014-2020 - Podręcznik Instrukcji wykonawczych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej przy wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w ramach VIII osi priorytetowej *Zatrudnienie* oraz IX osi priorytetowej *Włączenie społeczne*.

Podrozdział 2.2 - Zasady przeciwdziałania wystąpienia konfliktu interesów

W ramach PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 Instytucja Pośrednicząca zidentyfikowała następujące obszary w szczególności narażone na wystąpienie rzeczywistego konfliktu interesów, tj.:

- 1) przeprowadzanie zamówień publicznych;
- 2) wybór projektów do dofinansowania;
- 3) rozpatrywanie środków odwoławczych (np.: ryzyko wydania decyzji korzystnej dla beneficjenta w wyniku wystąpienia konfliktu interesów);
- 4) prowadzenie kontroli projektów na miejscu (np.: ryzyko ograniczania zastrzeżeń w wynikach kontroli przeprowadzanych na miejscu w skutek wystąpienia konfliktu interesów);
- 5) informowanie o nieprawidłowościach (np.: ryzyko nieuznania danej sytuacji za nieprawidłowość, pomimo istnienia do tego przesłanek, ze względu na konflikt interesów);
- 6) wydawanie decyzji administracyjnych o zwrocie środków oraz rozpatrywanie odwołań od przedmiotowych decyzji (np.: ryzyko wydania decyzji korzystnej dla beneficjenta ze względu na konflikt interesów);
- 7) weryfikacja wniosków o płatność, sporządzanie deklaracji wydatków (potwierdzenie niedostatecznie zweryfikowanych lub niekwalifikowalnych wydatków w wyniku wystąpienia konfliktu interesów).

W celu efektywnego zarządzania potencjalnymi lub rzeczywistymi konfliktami interesów, IP PO WER oraz IP RPO WŁ, określiła przykładowe mechanizmy zapobiegające wystąpieniu konfliktu interesów w obszarach wymienionych powyżej, które należy niewątpliwie uwzględnić, w trakcie:

- 1) podpisywania odpowiednich deklaracji / oświadczeń o bezstronności;
- 2) stosowania zasady „dwóch par oczu”;
- 3) weryfikowania i zatwierdzania zadań przez bezpośredniego przełożonego;
- 4) zapewnienia odpowiedniego podziału zadań, uprawnień i obowiązków w Instytucji Pośredniczącej;
- 5) zapewnienia odpowiednich szkoleń (wewnętrznych / zewnętrznych) zwiększających poziom świadomości pracowników w tym zakresie;
- 6) podpisywania oświadczeń o zaistnieniu lub nieistnieniu okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy p.z.p. oraz oświadczeń o braku konfliktu interesów; oświadczenie o braku konfliktu interesów powinno być także podpisywane w przypadku postępowań przeprowadzonych w ramach zasady konkurencyjności - stosowanie zasady konkurencyjności zostało uregulowanych w Rozdziale 6.5 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

Obowiązek złożenia oświadczenia w zakresie określonym w art. 56 ust. 2 składa się niezwłocznie po powzięciu wiadomości o ich istnieniu, a oświadczenie o braku istnienia tych okoliczności nie później niż przed zakończeniem postępowania o udzielenie zamówienia. Natomiast Oświadczenie o braku lub istnieniu okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 3, składa się przed rozpoczęciem wykonywania czynności związanych z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia.

W celu przeciwdziałania konfliktom interesów Instytucja Pośrednicząca wdrożyła ponadto wewnętrzne standardy postępowania w postaci regulacji wewnętrznych oraz rozwiązania organizacyjne, mające na celu:

- identyfikację potencjalnego konfliktu interesów,
- ograniczenie zidentyfikowanego ryzyka wystąpienia faktycznego konfliktu interesów (zmaterializowania się konfliktu) w przypadkach, gdy zaistniały przesłanki, mogące utrudniać rzetelną i uczciwą realizację powierzonych zadań,
- dokonywanie okresowych przeglądów i aktualizacji wdrożonych regulacji wewnętrznych oraz potencjalnych przesłanek / zagrożeń i w razie konieczności wprowadzanie niezbędnych działań korygujących w tym zakresie,
- podejmowanie działań zapewniających ochronę interesów beneficjentów / wnioskodawców w przypadku, gdyby dostępne środki ograniczające ryzyko konfliktu interesu okazało się niewystarczające.

Należy jednak podkreślić, że samo pojawienie się konfliktu interesów nie stanowi naruszenia. Natomiast zaniechanie powiadomienia o tym fakcie stosownych osób i wyłączenia osób w stosunku do których konflikt ten istnieje, z wykonywania zadań jest już za nie uznawane.

Konfliktu interesów nie należy utożsamiać z korupcją. Korupcja zazwyczaj wymaga zawarcia porozumienia pomiędzy co najmniej dwoma partnerami oraz pewnego rodzaju łapówki / płatności / korzyści, podczas gdy konflikt interesów powstaje, gdy dana osoba ma możliwość przedłożenia interesu prywatnego nad obowiązki zawodowe.

Podrozdział 2.3 - Korupcja

W rozumieniu z art. 2 cywilnoprawnej konwencji o korupcji sporządzonej w Strasburgu dnia 4 listopada 1999 r. (Dz. U. 2004, nr 244, poz. 2443), korupcją jest żądanie, proponowanie, wręczanie lub przyjmowanie, bezpośrednio lub pośrednio, łapówki lub jakiegokolwiek innej nienależnej korzyści lub jej obietnicy, która wypacza prawidłowe wykonywanie jakiegokolwiek obowiązku lub zachowanie wymagane od osoby otrzymującej łapówkę, nienależną korzyść lub jej obietnicę.

Przestępstwa określane potocznie jako korupcja w prawie karnym określa się mianem łapownictwa. W przepisach Kodeksu karnego wyróżniono dwa rodzaje tych przestępstw, a mianowicie: **Łapownictwo bierne** (zwane także sprzedajnością) - zostało określone w art. 228 Kodeksu karnego, który stanowi, iż popełnia je każdy, kto w związku z pełnieniem funkcji publicznej przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę.

Łapownictwo czynne (zwane także przekupstwem) - zostało określone w art. 229 Kodeksu karnego, który stanowi, iż przestępstwo popełnia każdy, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji.

Działania w zakresie przeciwdziałania korupcji koncentrują się przede wszystkim na jej zwalczaniu przy pomocy organów śledczych ścigania oraz poprzez indywidualne czynności poszczególnych urzędów lub podmiotów z sektora organizacji pozarządowych, jak również poprzez realizację RPPK. Wobec powyższego Instytucje w systemie realizacji PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 są zobowiązane do podejmowania skutecznych działań mających na celu zapobieganie występowaniu korupcji.

Podrozdział 2.4 - Zmowa przetargowa

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 7 oklik zmywy przetargowe to porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Zmowa przetargowa jest to więc niejawnie porozumienie przedsiębiorców przystępujących do zamówienia publicznego lub tych przedsiębiorców oraz organizatora zamówienia publicznego mające na celu uzgodnienie warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac i ceny skutkujące ograniczeniem konkurencji.

Wyróżnić można dwa główne typy zmów przetargowych:

- 1) **Zmowa pozioma (horyzontalna)** lub kartel, czyli porozumienie ograniczające konkurencję pomiędzy przedsiębiorcami, którzy powinni ze sobą rywalizować. Zmowy przetargowe horyzontalne mogą przybierać wiele form, jednak zawsze mają na celu osłabienie konkurencji pomiędzy potencjalnymi wykonawcami, co ostatecznie może prowadzić do zawyżenia ceny lub pogorszenia jakości towarów lub usług;
- 2) **Zmowa pionowa (wertykalna)**, czyli porozumienie pomiędzy podmiotami działającymi na różnych szczeblach obrotu (np.: pomiędzy producentem i dystrybutorem lub zamawiającym i wykonawcą). Zmowy przetargowe wertykalne polegają zaś najczęściej na uzgodnieniu warunków przetargu lub treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SWZ) pomiędzy zamawiającym a jednym z potencjalnych wykonawców, w celu wykluczenia z udziału w przetargu innych wykonawców.

Obydwa typy zmów mogą stanowić poważny problem w postaci wyboru przez zamawiającego oferty mniej korzystnej ekonomicznie lub zakupu towaru o znacznie gorszej jakości niż ta, którą mógłby wybrać, gdyby konkurencja w przetargu funkcjonowała prawidłowo. Tracą na tym w szczególności pozostali uczestnicy rynku poprzez konieczność pokrywania różnicy między ceną ustaloną przez zamawiających się przedsiębiorców, a taką, która ukształtowałaby się w wyniku nieskrępowanej gry rynkowej.

Przejawem zmywy przetargowej poziomej mogą być:

- składanie ofert zabezpieczających - składane w celu sprawienia wrażenia, że oferenci przedstawiają realne oferty, a nie dla zaakceptowania przez zamawiającego. Oferenci działający w zmywie przedstawiają w swoich ofertach zawyżone ceny, zaniżoną wartość usług czy towarów lub przedstawiają oferty niezgodne z zamówieniem, żeby umożliwić wybór tylko jednego, wcześniej wskazanego ze swojego grona oferenta, który złożył ofertę po zawyżonej cenie. Zwycięzca dzieli się zyskiem, zatrudnia pozostałych oferentów jako podwykonawców lub pozwala na wygranie innych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;

- ograniczenie składanych ofert - firmy pozostające w zmowie wpływają na firmy spoza zmowy, aby te nie brały udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. W tym celu płać firmom spoza zmowy za odstąpienie od udziału w postępowaniu, zmuszają dostawców i podwykonawców od odstąpienia od współpracy z tymi firmami lub poprzez inne nielegalne formy nacisku;
- składanie rotacyjnych ofert - firmy pozostające w zmowie składają oferty zabezpieczające lub rezygnują z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, w celu umożliwienia każdemu oferentowi w ramach kolejnych postępowań złożenia najkorzystniejszej oferty, która w danym postępowaniu zostanie wybrana. Rotacja może opierać się na podziale geograficznym (podział rynku) lub w oparciu o charakter zamówienia;
- podział rynku - firmy pozostające w zmowie mogą podzielić rynek lub rodzaj towarów czy usług, w obszarze których nie będą ze sobą konkurować lub będą składać tylko oferty zabezpieczające.

Przejawem zmowy przetargowej pionowej mogą być:

- nie zrównoważone oferty - osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przekazują wybranemu oferentowi informacje niedostępne dla pozostałych oferentów, a mogące decydować o zwycięstwie w postępowaniu;
- nadużycia w specyfikacji - specyfikacja przygotowana pod kątem jednego oferenta - zawężone specyfikacje wykorzystywane są w celu wykluczenia pozostałych uczestników postępowania lub w celu uzasadnienia zakupu od jednego oferenta. Faworyzowanie jednego oferenta sugeruje korupcję;
- manipulacje ofertami - pracownicy odpowiedzialni za postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego manipulują otrzymanymi ofertami dla zagwarantowania wyboru określonego oferenta (zmiana ofert, „zagubienie” części ofert, unieważnienie z powodu rzekomych błędów itp.).

Wszyscy pracownicy IP PO WER i IP RPO WŁ są zobowiązani do prowadzenia działań mających na celu zapobieganie i wykrywanie zmów przetargowych. Do takich działań należą w szczególności:

- analiza postępowań o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonych w zakresie realizacji projektów w ramach PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020;
- prowadzenie czynności weryfikujących sygnały ostrzegawcze występowania potencjalnych zmów przetargowych;
- współpraca z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „UOKiK”), IZ PO WER i IZ RPO WŁ w zakresie stosowania procedury i metodyki wykrywania sygnałów ostrzegawczych oraz prowadzenia działań weryfikujących te symptomy.

W przypadku zaistnienia (lub podejrzenia zaistnienia) działań mogących ograniczyć konkurencję, IP PO WER / IP RPO WŁ jest zobowiązana złożyć zawiadomienie do odpowiednich organów oraz podjęcia współpracy z UOKiK. Dodatkowo IP PO WER / IP RPO WŁ przekazuje informacje związane ze złożonym zawiadomieniem do IZ PO WER i IZ RPO WŁ oraz informacje o wynikach postępowania.

Jeżeli wystąpienie zmywy przetargowej lub popełnienie innego rodzaju nadużycia finansowego zostanie potwierdzone IP PO WER / IP RPO WŁ zobowiązana jest do złożenia zawiadomienia do organów ścigania (tj.: prokuratury, policji, ABW, CBA).

W sytuacji zaistnienia opisanych okoliczności IP PO WER / IP RPO WŁ jest zobowiązana do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego wraz z analizą ryzyka w danym zakresie.

Podrozdział 2.5 - Mechanizmy wykrywania i zgłaszania podejrzeń o wystąpieniu nadużyć finansowych

W Instytucji Pośredniczącej funkcjonują adekwatne środki wykrywania, zgłaszania i zwalczania nadużyć finansowych w oparciu o wyniki procesu zarządzania ryzykiem, zgodne z treścią rozporządzenia ogólnego. Instytucja Pośrednicząca dla PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 zarządza ryzykiem nadużyć finansowych przy wykorzystaniu narzędzi opisanych w regulacji wewnętrznej pn.: *„Zasady funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi”*, które określają sposób zapewnienia funkcjonowania systemu kontroli zarządczej.

Kadra zarządzająca i kierownicy komórek organizacyjnych podejmują systematyczne działania w zakresie usprawniania systemu kontroli zarządczej, poprzez bieżący monitoring i aktualizację wdrożonych regulacji wewnętrznych, szkoleń oraz funkcjonujących mechanizmów kontrolnych.

W Instytucji Pośredniczącej dla PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 funkcjonuje uporządkowany i skuteczny system w zakresie efektywnego przeciwdziałania problemowi nadużyć finansowych. System ten składa się z trzech podstawowych procesów wzajemnie zależnych od siebie i przenikających się:

- 1) zapobieganie - funkcjonujący system określa sposoby zapobiegania i przeciwdziałania potencjalnym zjawiskom korupcyjnym, nadużyciom finansowym i wszelkim tego typu nieprawidłowościom (opisany szczegółowo w Podrozdziale 2.1 - Zapobieganie);
- 2) wykrywanie i zgłaszanie - system określa sposoby wykrywania i zgłaszania zdarzeń korupcyjnych, wszelkich incydentów związanych z nadużyciami i nieprawidłowościami, z uwzględnieniem postanowień zawartych w regulacjach wewnętrznych i wytycznych krajowych;
- 3) informowanie, raportowanie i korygowanie - system określa zasady przekazywania informacji na temat nadużyć finansowych i nieprawidłowości właściwym organom oraz zasady współpracy z organami ścigania i instytucjami zaangażowanymi w zwalczanie nadużyć finansowych.

Odpowiedzialność za dostrzeganie potencjalnych sygnałów nieuczciwej działalności i odpowiednie reagowanie na nie spoczywa na wszystkich pracownikach zaangażowanych w realizację PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020. Stosownie do treści art. 304 § 1 *Kodeksu postępowania karnego* oraz obowiązującej regulacji wewnętrznej, pn.: *„Procedura postępowania w przypadku zaistnienia lub podejrzenia zaistnienia incydentu o charakterze korupcyjnym w WUP w Łodzi”*, każdy pracownik, który poweźmie informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym przełożonego lub odpowiednie organy ścigania. W przypadku, gdy pracownik Instytucji Pośredniczącej, w związku z pełnioną przez siebie funkcją, poweźmie informację o popełnieniu takiego czynu, zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia odpowiednich

organów ścigania (adekwatnie do treści regulacji wewnętrznej w tym zakresie). Niedopełnienie tego obowiązku może zostać potraktowane jako niedopełnienie obowiązku, tj. czyn z art. 231 k.k.

Instytucja Pośrednicząca dla PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 odpowiedzialna jest za ustanowienie, wdrożenie i upowszechnianie przejrzystych mechanizmów kontrolnych (*działań prewencyjnych*) w zakresie wykrywania i zgłaszania nadużyć finansowych. Mechanizmy te podlegać będą cyklicznej analizie w trakcie spotkań roboczych Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka, w wyniku której mogą podlegać koniecznym aktualizacjom.

Pracownicy IP PO WER i IP RPO WŁ są zobowiązani, brać pod uwagę wszelkie sygnały ostrzegawcze, tzw. *czerwone flagi*, dotyczące podejrzenia wystąpienia nadużyć finansowych i korupcji oraz podjąć niezbędne działania w celu wyeliminowania wystąpienia nadużycia finansowego w ramach prowadzonych kontroli zarządczych, tj.: weryfikacji administracyjnej i kontroli na miejscu oraz sporządzania deklaracji wydatków i dokonywania płatności jak również w postępowaniach o udzielenia zamówienia publicznego.

Lista przykładowych sygnałów ostrzegawczych dla obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie ryzyka nadużyć finansowych i korupcji, stanowi załącznik nr 1 do Polityki zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi, wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora WUP w Łodzi).

Informacja o podejrzeniu nadużycia finansowego może zostać otrzymana od dowolnego podmiotu w formie informacji anonimowej, prasowej lub innej niepotwierdzonej informacji. W takiej sytuacji Instytucja Pośrednicząca (w zakresie swoich kompetencji i ustanowionego procedowania) przeprowadza postępowanie sprawdzające w celu potwierdzenia otrzymanej informacji. W przypadku potwierdzenia informacji o podejrzeniu nadużycia finansowego Instytucja Pośrednicząca zobowiązana jest do zgłoszenia niniejszego faktu do właściwych organów dochodzeniowo-śledczych celem wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego działania.

Informacje o podejrzeniu nadużyć finansowych i korupcji można przysyłać:

- pocztą na adres:

Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi,
ul. Wólczańska 49,
90-608 Łódź

lub

- pocztą elektroniczną na adres lowu@wup.lodz.pl,
- za pośrednictwem platformy [e-PUAP](#).

Wspierającym elementem systemu wykrywania i zwalczania nadużyć finansowych jest wykorzystanie w praktyce informacji uzyskanych w wyniku przeprowadzanej na bieżąco oceny ryzyka nadużyć finansowych w postaci oceny wpływu poszczególnych typów ryzyka oraz identyfikacji najczęściej występujących nadużyć wraz z oszacowaniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

W procesie identyfikacji ryzyka w zakresie nadużyć finansowych w szczególności pod uwagę brane są ryzyka związane ze zmianami wewnętrznego środowiska kontrolnego, efektywności i skuteczności wdrożonych mechanizmów kontrolnych oraz monitorowania.

Metodyka przeprowadzania analizy ryzyka oparta jest na Międzynarodowych Standardach COSO oraz INTOSAI, Międzynarodowych Standardach Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego, a także wymaganiami określonymi w *Wytocznych KE*.

Podrozdział 2.6 - Informowanie, raportowanie i korygowanie

Instytucja Pośrednicząca, w przypadku wykrycia lub pozyskania informacji z zewnątrz o podejrzeniu wystąpienia nadużycia finansowego oraz po uzyskaniu potwierdzenia jej wystąpienia zgłasza przedmiotową informację do właściwych organów dochodzeniowo-śledczych celem wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego.

Przed zgłoszeniem do organów dochodzeniowo-śledczych Instytucja Pośrednicząca weryfikuje powzięte informacje o podejrzeniu nadużycia finansowego lub korupcji na spotkaniach Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka w zakresie nadużyć finansowych w ramach IP PO WER oraz IP RPO WŁ, zgodnie z przyjętymi regulacjami wewnętrznymi w tym zakresie. Instytucja Pośrednicząca zobowiązana jest do przekazania zawiadomienia do organów ścigania, jeśli zebrany materiał dowodowy uprawdopodobni / potwierdzi podejrzenie wystąpienia nadużycia finansowego i / lub wystąpienia korupcji.

Instytucja Pośrednicząca odpowiedzialna jest za podejmowanie wszelkich dalszych czynności związanych z dokonaniem zawiadomieniem. W szczególności podejmuje ona decyzję o złożeniu zażalenia w przypadku postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania. W przypadku, gdy podejrzenie nadużycia finansowego zostało zgłoszone do organów ścigania przez Instytucję Pośredniczącą, jest ona również zobowiązana do powiadomienia o zaistniałym zdarzeniu niezwłocznie w formie pisemnej IZ PO WER oraz IZ RPO WŁ. Obowiązek ten dotyczy również informowania IZ PO WER oraz IZ RPO WŁ o wszelkich dalszych czynnościach podejmowanych w sprawie przez organy ścigania i organy sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 122 rozporządzenia ogólnego do Komisji Europejskiej zostaje zgłoszone każde podejrzenie nadużycia finansowego, w przypadku nieprawidłowości przekraczających 10 000 euro tytułem wkładu z funduszy polityki spójności, za pomocą systemu IMS (Irregularity Management System). IP na bieżąco monitoruje postęp raportowanych spraw oraz regularnie informuje KE w formie uaktualniania informacji w raportach przekazywanych za pomocą systemu IMS.

Jednocześnie do wymiany informacji między RPO WŁ a innymi programami operacyjnymi w zakresie stwierdzonych ryzyk (sygnałów ostrzegawczych) mogących mieć wpływ na realizację programu operacyjnego wykorzystywany jest *IMS Signals*. Jest to mechanizm zapewniający wymianę informacji również o podmiotach, wobec których istnieje podejrzenie nadużycia finansowego. Wszystkie przypadki podejrzeń, w związku z którymi organy ścigania wszczęły postępowanie, niezwłocznie po otrzymaniu przez IP RPO WŁ / IP PO WER informacji o wszczęciu tegoż postępowania podlegają przekazaniu do IZ RPO WŁ oraz IZ PO WER w celu rejestracji w *IMS Signals*.

Dane z systemu są wykorzystywane w procesie kontroli na miejscu, w tym kontroli zamówień publicznych.

Pozostałe czynności związane z procedurą odzyskiwania przekazanych środków, tj.: odzyskiwania kwot podlegających zwrotowi (w tym m. in.: odzyskiwania kwot dofinansowania na zasadach

określonych w ustawie o finansach publicznych i w umowie o dofinansowanie projektu; nakładania korekt finansowych na zasadach określonych w ustawie wdrożeniowej i w umowie o dofinansowanie projektu; wydawania decyzji administracyjnych, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, w tym w szczególności w art. 207 ust. 9, art. 189 ust. 3b, art. 61 i art. 64 ustawy o finansach publicznych oraz w związku z tymi przepisami na podstawie Ordynacji podatkowej prowadzenia postępowań egzekucyjnych związanych z odzyskiwaniem kwot podlegających zwrotowi); zgłaszania do ministra właściwego do spraw finansów publicznych podmiotów podlegających wykluczeniu do rejestru podmiotów wykluczonych na zasadach określonych w art. 207 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, określone zostały szczegółowo w regulacjach wewnętrznych analogicznie, pn.:

- dla PO WER 2014-2020 - Podręcznik Instrukcji Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej dla Działania 1.1 oraz 1.2 Osi I: *Osoby młode na rynku pracy* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,
- dla RPO WŁ na lata 2014-2020 - Podręcznik Instrukcji wykonawczych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej przy wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w ramach VIII osi priorytetowej *Zatrudnienie* oraz IX osi priorytetowej *Włączenie społeczne*.

Rozdział 3 - Zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych

W Instytucji Pośredniczącej dla PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020 zidentyfikowane zostały cztery kluczowe procesy (obszary), które uważane są za najbardziej narażone na wystąpienie ryzyka nadużyć:

- 1) **wyбір wnioskodawcy**, tj.: nabór, ocena i wybór wniosków do dofinansowania (wybór projektów);
- 2) **realizacja i weryfikacja projektów**, tj.: weryfikacja administracyjna (kontrola dokumentów) jak również kontrole na miejscu realizacji projektów przez beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem ryzyk związanych z udzielaniem zamówień publicznych;
- 3) **poświadczenie** (sporządzanie deklaracji wydatków) **i płatności**;
- 4) **zamówienia bezpośrednie** (publiczne, dokonywane przez Instytucję Pośredniczącą).

Narzędzie do przeprowadzania analizy ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych zaproponowane w *Wytycznych* zostało zaimplementowane (stosownie do rekomendacji IZ) przez Instytucję Pośredniczącą. W następstwie przeprowadzonej analizy oceny ryzyka, Instytucja Pośrednicząca opracowuje sygnały ostrzegawcze dotyczące wystąpienia nadużyć finansowych tzw. czerwone flagi (*red flags*) oraz zapewnia skuteczną współpracę i bieżącą koordynację pomiędzy komórkami organizacyjnymi zaangażowanymi w bezpośrednią realizację systemu na lata 2014-2020, z IZ PO WER i IZ RPO WŁ oraz organami dochodzeniowo-śledczymi.

Wspierającym elementem systemu zwalczania nadużyć finansowych IP PO WER oraz IP RPO WŁ jest wykorzystanie w praktyce informacji uzyskanych w wyniku przeprowadzanej na bieżąco oceny ryzyka nadużyć finansowych w postaci oceny wpływu poszczególnych typów ryzyka oraz identyfikacji najczęściej występujących nadużyć wraz z oszacowaniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Instytucja Pośrednicząca na bieżąco monitoruje (raz na kwartał) i reaguje na wykryte ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, w formie podejmowania działań naprawczych, których celem

byłaby przede wszystkim redukcja zidentyfikowanego ryzyka oraz wdrażanie skutecznych i efektywnych działań naprawczych (mechanizmów kontrolnych).

Celem zarządzania ryzykiem jest identyfikacja potencjalnych zdarzeń, które mogą wywrzeć niekorzystny wpływ na wizerunek Instytucji Pośredniczącej, utrzymanie ryzyka w ustalonych granicach oraz zapewnienie realizacji celów i zadań.

Identyfikacja ryzyka ma na celu ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków zdarzeń do akceptowalnego poziomu, usprawnienie procesu planowania oraz dostarczenie informacji o zagrożeniach realizacji zadań i osiągnięcia celów.

W przypadku, zidentyfikowania wystąpienia istotnego ryzyka rezydualnego (ryzyka netto) nadużyć finansowych w którymś z obszarów objętych analizą ryzyka Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka opracowuje *Plan działania* w zakres, którego wchodzi dodatkowe kontrole / działania naprawcze, zawierające środki / mechanizmy zwalczania nadużyć finansowych wraz z harmonogramem ich wdrażania. Dyrektor / Wicedyrektor WUP w Łodzi (odpowiedzialny za system realizacji PO WER 2014-2020 i RPO WŁ na lata 2014-2020) nadzoruje oraz akceptuje poziom wystąpienia ryzyka netto.

Zarządzanie ryzykiem działalności statutowej, stosownie do założeń standardów kontroli zarządczej, w tym ryzykiem nadużyć finansowych i korupcji realizowane jest zgodnie z metodologią zarządzania ryzykiem przyjętą i szczegółowo opisaną w następujących regulacjach: „*Polityce Zarządzania Ryzykiem Nadużyć Finansowych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi*”, stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszej Polityki oraz „*Polityce Zarządzania Ryzykiem w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi*”, która została wprowadzona odrębnym zarządzeniem Dyrektora WUP w Łodzi.

Podrozdział 3.1 - Ocena ryzyka nadużyć finansowych

Zgodnie z wymaganiami określonymi w *Wytycznych KE* w IP PO WER / IP RPO WŁ powołano zarządzeniem Dyrektora Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka.

W skład zespołu, który dokonuje okresowej oraz bieżącej oceny ryzyka nadużyć finansowych, wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów / samodzielnych stanowisk w IP PO WER / IP RPO WŁ posiadający właściwe doświadczenie i wiedzę o ryzykach nadużyć oraz realizujący różne zadania i kompetencje w następujących obszarach: wybór wnioskodawcy (projektów), realizacja i weryfikacja projektów (weryfikacja administracyjna i kontrola na miejscu), poświadczanie (sporządzanie deklaracji wydatków) i przekazywanie płatności, zamówienia bezpośrednie (publiczne), zarządzanie ryzykiem, itp.

Opisane w Podrozdziale 3.2 narzędzie do oceny ryzyka nadużyć finansowych zaimplementowane zostało przez Instytucję Pośredniczącą, stosownie do zaleceń ujętych w *Wytycznych KE*, ma za zadanie ułatwić dokonywanie samooceny wpływu i prawdopodobieństwa wystąpienia określonych przypadków nadużyć.

Począwszy od 2015 r. w IP PO WER / IP RPO WŁ analiza ryzyka dla obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie nadużyć finansowych, będzie przeprowadzana, co do zasady, corocznie wraz z opracowaniem *Planu działań (jeśli zaistnieje taka potrzeba)*. Jeśli w wyniku analizy ryzyka zidentyfikowany będzie niski poziom ryzyka, a w okresie poprzedzającym sporządzenie analizy ryzyka nie zostaną zidentyfikowane nadużycia finansowe, analiza ryzyka będzie sporządzana co dwa lata.

Podrozdział 3.2 - Metodologia przeprowadzania oceny

Zgodnie z *Wytycznymi KE*, stosowana przez Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka metodologia szacowania ryzyka nadużyć finansowych opiera się na pięciu podstawowych działaniach:

- 1) ilościowym określeniu ryzyka wystąpienia danego typu nadużycia finansowego w oparciu o ocenę wpływu i prawdopodobieństwa (ryzyko całkowite - „brutto”);
- 2) ocenie skuteczności stosowanych obecnie kontroli w celu ograniczenia ryzyka całkowitego;
- 3) ocenie ryzyka rezydualnego (ryzyka „netto”) po uwzględnieniu wpływu obecnych kontroli i ich skuteczności, czyli sytuacji w momencie dokonywania oceny ryzyka (rezydualnego);
- 4) ocenie wpływu planowanych kontroli ograniczających ryzyko na ryzyko rezydualne;
- 5) określeniu ryzyka docelowego, czyli poziomu ryzyka, które IP PO WER / IP RPO WŁ na lata 2014-2020, uważa za dopuszczalny po skutecznym wdrożeniu wszelkich mechanizmów kontrolnych.

W przypadku każdego rodzaju ryzyka ogólnym celem jest ocena ryzyka całkowitego wystąpienia danego przypadku nadużycia finansowego, a następnie określenie i ocena skuteczności działających kontroli ograniczających ryzyko wystąpienia nadużyć albo zapewnienie ich wykrywalności.

Po dokonaniu tej oceny otrzymywane jest bieżące ryzyko rezydualne, na podstawie którego, o ile jego stopień określono jako wysoki lub krytyczny, wprowadza się wewnętrzny *Plan działania* w celu usprawnienia kontroli i ograniczenia ryzyka do akceptowalnego poziomu (czyli podjęcie dodatkowych i skutecznych środków zwalczania nadużyć w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne). Przykładowe i zalecane kontrole ograniczające ryzyko ujęte zostały w *załączniku nr 2 do Wytycznych KE*.

Do szacowania ryzyka wykorzystuje się narzędzie zaproponowane w *Wytycznych KE*.

W narzędziu tym przewidziano przykładowy zbiór rodzajów ryzyka, opisanych w *załączniku nr 1 do Wytycznych KE*. Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka może, a nawet powinien, modyfikować ten zbiór, w oparciu o zidentyfikowane rodzaje ryzyka.

Narzędzie zostało przygotowane w formie pliku Excel i obejmuje cztery kluczowe procesy w ramach czterech sekcji:

- 1) wybór wnioskodawcy (*arkusz nr 1 - załącznika do Wytycznych KE*);
- 2) realizacja i weryfikacja (*arkusz nr 2 - załącznika do Wytycznych KE*);
- 3) poświadczenie i płatności (*arkusz nr 3 - załącznika do Wytycznych KE*);
- 4) zamówienia bezpośrednio (*arkusz nr 4 - załącznika do Wytycznych KE*).

Szczegółowy opis i instrukcja korzystania z narzędzia do samooceny znajduje się w *załączniku nr 1 do Wytycznych KE*.

Podrozdział 3.3 - Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka

Samooceny wystąpienia ryzyka nadużyć finansowych i korupcji dokonuje Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka w IP PO WER oraz IP RPO WŁ powoływany odrębnym zarządzeniem Dyrektora, w którym określono również *Regulamin* pracy zespołu (zarówno dla działań podejmowanych w ramach PO WER 2014-2020, jak i RPO WŁ na lata 2014-2020). Zespół składa się z przedstawicieli pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych IP zaangażowanych w PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 posiadających właściwe doświadczenie i wiedzę w zakresie ryzyka

nadużyć finansowych oraz realizujących różne zadania i kompetencje, w następujących obszarach: wybór projektów, kontrola dokumentów projektowych, kontrola na miejscu, autoryzacja płatności, zamówienia publiczne, zarządzanie ryzykiem, itp.

Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka w zakresie nadużyć finansowych w szczególności jest odpowiedzialny za:

- dokonywanie identyfikacji i oceny ryzyka;
- analizę zdarzeń i wskazywanie obszarów, które powinny zostać objęte mechanizmami kontrolnymi ograniczającymi ryzyko;
- przygotowanie rekomendacji odnośnie tematyki i zakresu szkoleń oraz innych działań informacyjnych w zakresie zidentyfikowanych ryzyk;
- przeglądu czynników ryzyka (analizę zdarzeń / informacji), skutkujących podejrzeniem wystąpienia nadużycia finansowego;
- dokonywanie bieżącej analizy i oceny ryzyk nadużyć finansowych w nagłych wypadkach, np.: w wyniku zidentyfikowania dodatkowego rodzaju ryzyka nadużycia lub innej uzasadnionej konieczności (w systemie obiegowym, jeżeli wystąpi taka potrzeba);
- przekazywanie zaakceptowanych przez Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi wyników analiz Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka do wiadomości odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu;
- zapewnienie skutecznej współpracy pomiędzy Instytucją Pośredniczącą i Instytucjami Zarządzającymi PO WER / RPO WŁ w zakresie wzajemnego informowania o przypadkach podejrzenia nadużyć finansowych;
- prowadzenie monitoringu, ewentualnej aktualizacji nowych mechanizmów kontrolnych (prewencyjnych regulacji wewnętrznych i kontroli zarządczych) związanych z przeciwdziałaniem i zwalczaniem nadużyć finansowych (np.: dodatkowe szkolenia, dodatkowe czynniki ryzyka, etc.);
- opracowywanie Planów działań (w przypadku gdy łączny stopień ryzyka (netto) osiągnął wartość większą bądź równą 4) zawierającego dodatkowe instrumenty kontroli zwalczania nadużyć finansowych wraz z harmonogramem ich wdrażania;
- weryfikację / aktualizację środków zwalczania nadużyć finansowych (wdrożonych mechanizmów kontrolnych).

Zespół ds. identyfikacji i oceny ryzyka dokonuje, co do zasady raz w roku oceny wystąpienia ryzyka nadużyć finansowych i korupcji, w ramach PO WER 2014-2020 oraz RPO WŁ na lata 2014-2020 przy wykorzystaniu narzędzi identyfikacji ryzyka wskazanego w Wytycznych KE oraz przygotowywanie *Planów działania*, tj.: wprowadzenie odpowiednich mechanizmów kontrolnych, w zaistniałych, tego typu sytuacjach, w celu ograniczenia ryzyka do akceptowalnego poziomu.

Rejestr ryzyka zidentyfikowanego w ramach spotkań Zespołu ds. identyfikacji i oceny ryzyka stanowi załącznik nr 1 do Polityki zarządzania ryzykiem nadużyć finansowych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi, wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora WUP w Łodzi).

W sytuacji wystąpienia nowych potencjalnych lub rzeczywistych nadużyć finansowych, istotnych zmian w procedurach lub w strukturze organizacyjnej IP w ramach PO WER 2014-2020 i RPO WŁ

na lata 2014-2020 Zespół dokonuje bieżącej (doraźnej) identyfikacji i oceny ryzyka nadużyć finansowych.

Proces samooceny nie może być dokonywany przez podmioty zewnętrzne, bowiem wymaga on bardzo dobrej znajomości systemu zarządzania i kontroli IP PO WER / IP RPO WŁ, a także wiedzy na temat beneficjentów realizowanych programów operacyjnych.

Koordinację, obsługę organizacyjną i moderowanie pracy Zespołu zarówno w zakresie PO WER 2014-2020, jak i RPO WŁ na lata 2014-2020, zapewnia Wydział Audytu Wewnętrznego i Kontroli Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi (*właściciel procesu*).

Rozdział 4 - Podsumowania końcowe

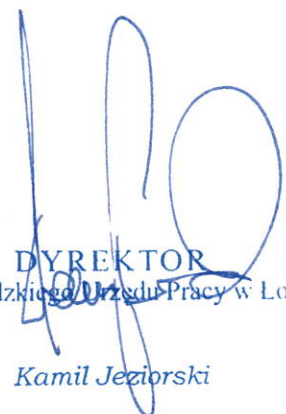
Zasady funkcjonowania *Polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi - pełniącego funkcję Instytucji Pośredniczącej, określają sposób postępowania ze zidentyfikowanymi nadużyciami finansowymi.

Za nadzór w zakresie aktualizacji i przeglądu niniejszej „*Polityki*”, których dokonuje upoważniony pracownik Wydziału Audytu Wewnętrznego i Kontroli, odpowiedzialny jest właściwy Wicedyrektor Instytucji Pośredniczącej.

Niniejsza „*Polityka*” obowiązuje wszystkich pracowników Instytucji Pośredniczącej dla PO WER oraz RPO WŁ.

Postanowienia ujęte w niniejszym dokumencie należy stosować w nieodłącznym powiązaniu z:

- dla PO WER 2014-2020 - Podręcznikiem Instrukcji Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej dla Działania 1.1 oraz 1.2 Osi I: *Osoby młode na rynku pracy* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,
- dla RPO WŁ na lata 2014-2020 - Podręcznikiem Instrukcji wykonawczych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi - Instytucji Pośredniczącej przy wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w ramach VIII osi priorytetowej *Zatrudnienie* oraz IX osi priorytetowej *Włączenie społeczne*,
- zarządzeniem Dyrektora w sprawie stosowania zasad kontroli zarządczej w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi, tj.: „*Zasadami Kontroli Zarządczej w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi*”, „*Polityką Zarządzania Ryzykiem w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi*”.
- pozostałymi przytoczonymi w „*Polityce*” regulacjami wewnętrznymi w tym zakresie.

DYREKTOR
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi
Kamil Jeziorski

